

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Α_ΘΕ 3.1 Εκκλησία

Παρουσιάζοντας:

«Ομαδοσυνεργασία –Εννοιολογικός χάρτης»

α) Ψηφιακό Σχολείο / Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων «Φωτόδεντρο»:

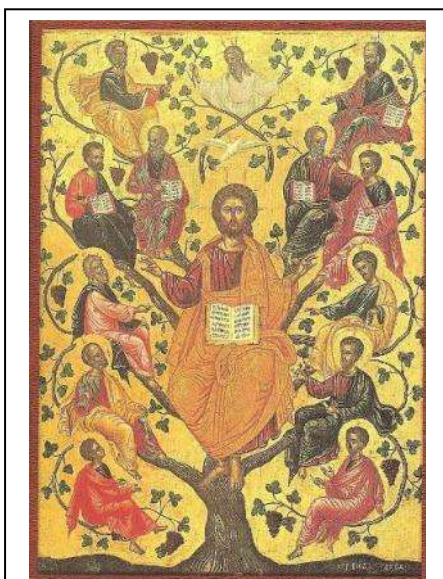
1. Συλλογή εικόνων: Συμβολικές απεικονίσεις με θρησκευτικό περιεχόμενο, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1095>.
2. Συλλογή εικόνων: Παραστάσεις σε κατακόμβες, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/4478>.

Ψηφιδωτό δάπεδο. Κύπρος, Πάφος, Ναός Χρυσοπολίτισσας, Αναπαράσταση αμπέλου. (©Φωτογραφικό Αρχείο ΕΚΒΜΜ)

Πηγή:

http://byzantinhautokratoria.blogspot.gr/2014/02/blog-post_476.html

Πηγή:

<http://www.agiazoni.gr/article.php?id=98323054916653317025>

- Εναλλακτικά:

«Ομαδοσυνεργασία – Έντεχνος συλλογισμός: Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας»

1. Χριστιανικά σύμβολα

2. Από την Καινή Διαθήκη

α) Ιω 10, 11. 14-15: «Εγώ είμαι ο **καλός ποιμένας**: ο καλός ποιμένας θυσιάζει τη ζωή του για χάρη των προβάτων... Εγώ είμαι ο **καλός βοσκός**. Όπως ο Πατέρας αναγνωρίζει εμένα κι εγώ αυτόν, έτσι κι εγώ αναγνωρίζω τα δικά μου πρόβατα κι εκείνα αναγνωρίζουν εμένα: και θυσιάζω τη ζωή μου για χάρη των προβάτων».

β) Ιω 15, 5: «Εγώ είμαι το **κλήμα** («**ἄμπελος**»), εσείς οι κληματόβεργες («**τά κλήματα**»). Εκείνος που μένει ενωμένος μαζί μου κι εγώ μαζί του, αυτός δίνει άφθονο καρπό, γιατί χωρίς εμένα δεν μπορείτε να κάνετε τίποτε».

γ) Εβρ 6, 18β - 19: «...εμείς που καταφύγαμε σ' αυτόν (τον Θεό) οφείλουμε να μείνουμε σταθεροί σ' αυτά που ελπίζουμε. Αυτή μας η ελπίδα μάς ασφαρίζει και μας βεβαιώνει σαν **ἀγκυρα**».

3. Σύμβολα και ερμηνεία

Τέτοιες απεικονίσεις ήταν «ο **Καλός Ποιμένας**», σύμβολο του Χριστού, με ένα αρνί στους ώμους Του· «η ψυχή που προσεύχεται», μορφή με ανοικτά τα χέρια σε στάση προσευχής· το **μονόγραμμα του Χριστού**, σχηματισμένο από τα δύο πρώτα σύμφωνα (Χ και Ρ) του ονόματός Του· το ψάρι («**ΙΧΘΥΣ**», στα αρχαιοελληνικά), που λειτουργούσε σαν ακροστιχίδα της ομολογίας της πίστης: Ιησούς Χριστός, Θεού Υιός, Σωτήρ· το περιστέρι με κλαδί ελιάς στο ράμφος του, σύμβολο του πιστού μέσα στη χαρά του Παραδείσου· το **Άλφα** και το **Ωμέγα**, σύμβολο του Χριστού, που είναι η αρχή και το τέλος των πάντων· η **άγκυρα**, σύμβολο της ελπίδας και της σωτηρίας· το πτηνό φοίνικας, που συμβόλιζε την ανάσταση των σωμάτων και ο προφήτης Ιωνάς στη θάλασσα, σύμβολο επίσης της ανάστασης».

Από το σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών Γ' Γυμνασίου ΔΕ 10:

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/510/3329,13423/>

- Εναλλακτικά:

«**Ακούγοντας/διαβάζοντας δύο επί δύο (παραλλαγή του δέκα επί δύο)**»

1. «Τὸ στερέωμα, τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθῶτων, στερέωσον Κύριε τὴν Ἐκκλησίαν, ἦν ἐκτήσω, τῷ τιμίῳ σου αἵματι».
2. Μτ 18, 19-20: «Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντός πράγματος οὗ ἂν αἰτήσωσιν, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν».

Μετάφραση: «Σας βεβαιώνω επίσης πως αν δύο από σας συμφωνήσουν στη γη για ένα πράγμα που θα ζητήσουν, ο ουράνιος Πατέρας μου θα τους το κάνει. Γιατί όπου είναι συναγμένοι δύο ή τρεις στο όνομά μου, εκεί είμαι κι εγώ ανάμεσά τους».

Ερμηνεία:

«...ο Κύριος, ὅτε ηθέλησεν ὅπως παρακινήσῃ ζωηρῶς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ εἰς Ὁμόνοιαν καὶ Εἰρήνην, εἶπε: «Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν, ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντός πράγματος οὗ ἂν αἰτήσωσιν, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς· οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ . 18, 19-20), δεικνύων, ὅτι **πλείον δίδεται ἰδίᾳ οὐχί εἰς τὸ πλήθος ἀλλ' εἰς τὴν Ὁμόνοιαν τῶν προσευχομένων**. «Ἐάν», λέγει, «δύο ὑμῶν συμφωνήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς»· (Ὁ Κύριος) **έθεσε τὴν ὁμόνοιαν πρώτην. Προέταξε τὸν σύνδεσμον εἰρήνης. Εδίδαξεν ἡμᾶς ὅπως ὁμονώμεν σταθερῶς καὶ ἐν πίστει**.

Ἀλλ' ὁ Κύριος ὁμιλεῖ περὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, λέγων, ὅτι, **ἐὰν ὁμονοοῦν, ἐάν, συμφώνως πρὸς ὅσα Ἐκεῖνος παρήγγειλε καὶ εἶπε, καίτοι ὄντες δύο ἢ τρεῖς μόνον, προσεύχωνται ἐν ὁμοσίᾳ, θὰ δύνανται, καίτοι δύο ἢ τρεῖς, ὅπως ἐπιτυχάνουν παρὰ τῆς Μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ, ὅ,τι ζητοῦν**.

«Ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐκεῖ», λέγει, «εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν», δηλ. **μετὰ τῶν ἀπλῶν καὶ εἰρηνοποιῶν, μετ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται τὸν Θεὸν καὶ τηροῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ**.

Μετά των «δύο ἢ τριῶν» (ο Κύριος) εἶπεν, ὅτι θα εἶναι παρών, καθ' ὃν τρόπον ἦτο μετά των τριῶν νεανιῶν εἰς τὴν ἀγρίαν κάμινον. Ἐπειδὴ ἔμενον ἐν ἀπλότητι καὶ ὁμοιοῖα ἐν τῷ Θεῷ, (ο Κύριος) ἐνεψύχωσεν αὐτούς ἐν μέσῳ των περικλειουσῶν (αὐτούς) φλογῶν, δροσίζων αὐτούς. Εἶπεν, ἐπίσης, ὅτι θα εἶναι μετά των «δύο ἢ τριῶν» ο Κύριος, ὡς ἦτο μετά των δύο Ἀποστόλων των κεκλεισμένων ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, διότι ἦσαν ἀπλοὶ καὶ εἶχον μίαν σκέψιν. Καὶ ὁ ἴδιος, ὅτε ἐλύθησαν τὰ δεσμά της σκοτεινῆς φυλακῆς, ἔθεσεν αὐτούς πάλιν εἰς τὸν τόπον της ἀγοράς, ἵνα φέρουν εἰς τὸ πλῆθος τὸν λόγον, τὸ ὁποῖον μετά πίστεως ἐκήρυττον. Ὅταν λοιπὸν εἰς τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἐκφράζεται (σαφῶς) καὶ λέγη: «ὅπου εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸν ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν», δὲν χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ της Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἰδρύσσει καὶ δημιουργεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἐλέγχων τοὺς ἀπίστους διὰ τὴν διαίρεσιν αὐτῶν καὶ σινοιστῶν τὴν εἰρήνην διὰ τοῦ Λόγου Αὐτοῦ εἰς τοὺς πιστοὺς, δεικνύει, ὅτι εἶναι παρών μᾶλλον μετά των δύο ἢ τριῶν, οἱ προσεύχονται ἐν ὁμοιοῖα ἢ μετά των πολλῶν, οἱ ὁποῖοι διαφωνοῦν, καὶ ὅτι περισσότερο ἐπιτυγχάνονται διὰ της ἐν ὁμοιοῖα προσευχῆς των ὀλίγων ἢ διὰ της ἐν διχονοῖα (γινομένης) αἰτήσεως των πολλῶν».

Κυπριανὸς Καρθαγένης, *De Catholicae Ecclesiae Unitate*. Μτφρ. ἀπὸ τὰ λατινικὰ Κων. Ν. Δρατσέλλας. Στὸ ἔργο Βιβλιοθήκη Λατίνων Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων των πρώτων αἰώνων, τ. 1ος, Ἀθήναι 1968, § XII, σελ. 40-41:

[http://www.apostoliki-](http://www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?cat=patr&NF=1&main=texts&file=10.htm)

[diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?cat=patr&NF=1&main=texts&file=10.htm](http://www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?cat=patr&NF=1&main=texts&file=10.htm)

3. Μτ 28, 20: «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Μετάφραση: «Κι ἐγὼ θα εἶμαι μαζί σας πάντα, ὡς τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου».

Ἑρμηνεία:

α) «Ὁ Χριστὸς εἶπε: «μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». (Ματθ. 28, 20), καὶ ὀλόκληρη ἡ χαρὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως βρίσκεται στὴ συνειδητοποίηση τῆς παρουσίας Του, ὅπως ἀκριβῶς τὴν ὑποσχέθηκε: «οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18, 20)».

π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου, στο <http://www.katafigi.gr/2016/06/962016.html>

β) «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Ἰδρυτὴς της εἶναι ἀδιάρρηκτα ἐνωμένοι... Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ Χριστὸς «μεθ' ἡμῶν». Ὁ Χριστὸς δὲν ἐγκατέλειψε τὴν Ἐκκλησίαν ὅταν ἀνελήφθη στους οὐρανοὺς: «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Μτ 28, 20)», ἐπειδὴ «οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Μτ 18, 20). ...

» Ἡ ἐνότητα μεταξύ τοῦ Χριστοῦ καὶ της Ἐκκλησίας Του πραγματώνεται, πάνω ἀπ' ὅλα, μέσῳ των μυστηρίων...».

Ware, Κάλλιστος (2001³). *Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία*. Ἀθήνα: Ἀκρίτας, σ. 382.

Διερευνώντας:

«**Ομαδοσυνεργασία -Διήγηση βιβλικού κειμένου από άλλη προοπτική»**

1. Πραξ 2, 42-47

Η ζωή μέσα στην πρώτη κοινότητα

42 Όλοι αυτοί ήταν αφοσιωμένοι στη διδασκαλία των αποστόλων και στη μεταξύ τους κοινωνία, στην τέλεση της θείας Ευχαριστίας και στις προσευχές. 43 Ένα δέος τούς κατείχε όλους όσοι έβλεπαν πολλά εκπληκτικά θαύματα να γίνονται μέσω των αποστόλων. 44 Όλοι οι πιστοί ζούσαν σε έναν τόπο και είχαν τα πάντα κοινά· 45 πουλούσαν ακόμα και τα κτήματα και τα υπάρχοντά τους, και μοίραζαν τα χρήματα σε όλους, ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός. 46 Κάθε μέρα συγκεντρώνονταν με ομοψυχία στο ναό, τελούσαν τη θεία Ευχαριστία σε σπίτια, τρώγοντας την τροφή τους γεμάτοι χαρά και με απλότητα στην καρδιά. 47 Δοξολογούσαν το Θεό, κι όλος ο λαός τούς εκτιμούσε. Και ο Κύριος πρόσθετε κάθε μέρα στην εκκλησία αυτούς που σώζονταν.

2. Πραξ 4, 32-37:

Η κοινοκτημοσύνη των πρώτων χριστιανών

32Όλοι όσοι πίστεψαν είχαν μία καρδιά και μία ψυχή. Κανείς δεν θεωρούσε ότι κάτι από τα υπάρχοντά του ήταν δικό του, αλλά όλα τα είχαν κοινά. 33Οι απόστολοι κήρυτταν και βεβαίωναν με μεγάλη πειστικότητα ότι ο Κύριος Ιησούς αναστήθηκε. Κι ο Θεός έδινε σε όλους πλούσια τη χάρη του. 34Δεν υπήρχε κανείς ανάμεσά τους που να στερείται τα απαραίτητα. Γιατί όσοι είχαν χωράφια ή σπίτια τα πουλούσαν, κι έφερναν το αντίτιμο αυτών που πουλούσαν, 35και το έθεταν στη διάθεση των αποστόλων. Απ' αυτό δινόταν στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του. 36Έτσι έκανε κι ο Ιωσήφ, ένας λευίτης από την Κύπρο, που οι απόστολοι τον ονόμασαν Βαρνάβα, όνομα που μεταφράζεται «ο άνθρωπος της παρηγοριάς». 37Αυτός είχε ένα χωράφι, το πούλησε κι έφερε τα χρήματα και τα έθεσε στη διάθεση των αποστόλων.

3. **Επιστολή προς Διόγνητον** (απόσπασμα, §5, 1-6, 8):

«Διότι οι χριστιανοί ούτε ως προς τον τόπο ούτε ως προς την ομιλία ούτε ως προς τα υπόλοιπα ήθη διακρίνονται από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Διότι δεν κατοικούν ούτε σε ιδιαίτερες πόλεις ούτε κάποια διαφορετική γλώσσα χρησιμοποιούν... παρουσιάζουν θαυμαστή και πραγματικά παράξενη την κατάσταση του τρόπου ζωής τους. Κατοικούν τις ιδιαίτερες πατρίδες τους, αλλά σαν πάροικοι. Συμμετέχουν στα πάντα ως πολίτες και όλα τα υπομένουν ως ξένοι. Κάθε ξένη πατρίδα είναι πατρίδα τους και κάθε πατρίδα είναι ξένη... Ζουν στη γη αλλά πολιτεύονται στον ουρανό. Υπακούουν στους καθορισμένους νόμους και με τη ζωή τους υπερβαίνουν τους νόμους. Τους αγαπούν όλους και διώκονται από όλους. Αγνοούνται και κατακρίνονται. Θανατώνονται και παίρνουν ζωή. Βλασφημούνται και δικαιώνονται. Δέχονται λοιδορίες και ευλογούν (λέγουν καλά λόγια). Υβρίζονται και τιμούν. Όταν κάνουν το καλό, τιμωρούνται ως κακοί, όταν τιμωρούνται χαίρονται σαν να παίρνουν ζωή... Με λίγα λόγια ό,τι είναι για το σώμα η ψυχή, αυτό είναι στον κόσμο οι χριστιανοί... Οι χριστιανοί κατοικούν στον κόσμο, αλλά δεν προέρχονται απ' τον κόσμο (δεν έχουν το πνεύμα του κόσμου)».

4. Ιουστίνος φιλόσοφος και μάρτυρας

«Και κατά τη λεγόμενη ημέρα τού ήλιου, δηλαδή την Κυριακή, γίνεται συγκέντρωση όλων των χριστιανών που κατοικούν στις πόλεις ή στο ύπαιθρο και διαβάζονται τα Απομνημονεύματα των Αποστόλων ή τα συγγράμματα των προφητών, όσο χρόνο είναι δυνατό.

Κατόπιν, αφού σταματήσει αυτός που διαβάζει, ο προϊστάμενος λειτουργός με ομιλία νουθετεί και προσκαλεί τούς χριστιανούς να μιμηθούν τα καλά αυτά έργα. Έπειτα σηκωνόμαστε όλοι μαζί και προσευχόμαστε· και, όπως είπαμε προηγουμένως, όταν σταματήσουμε την προσευχή, προσφέρεται «άρτος» και «οίνος» και «ύδωρ» και ο προϊστάμενος λειτουργός, με όση δύναμη έχει, απευθύνει επίσης ευχές και ευχαριστίες στο Θεό και ο λαός, επιδοκιμάζοντας, λέγει Αμήν. Και η μετάδοση και η μετάληψη των δώρων της θείας Ευχαριστίας γίνεται χωριστά για τον καθένα· σ' εκείνους που δεν ήσαν παρόντες, στέλνεται με τούς διακόνους. Και από αυτούς που είναι εύποροι και επιθυμούν, καθένας δίνει ό,τι θέλει, ανάλογα με την προαίρεσή του. Το ποσό που συγκεντρώνεται δίνεται στον προϊστάμενο λειτουργό, και αυτός βοηθάει τα ορφανά και τις χήρες, και παρέχει προστασία σε όσους απουσιάζουν - επειδή είναι άρρωστοι ή για άλλη αιτία - και στους φυλακισμένους, και στους ξένους, που μένουν προσωρινά εκεί, και σε όλους ανεξαιρέτως που έχουν ανάγκη. Την κοινή, λοιπόν, συγκέντρωση αυτή κάνουμε την ημέρα του ήλιου, επειδή είναι ή πρώτη ημέρα κατά την οποία ο Θεός, αφού μετέβαλε το σκοτάδι και την ύλη, δημιούργησε τον κόσμο, και επειδή ο Ιησούς Χριστός ο Σωτήρας μας την ίδια μέρα αναστήθηκε «εκ νεκρών».

Θεοδώρου, Ευ. (1982). *Ανθολόγιο Πατερικών Κειμένων*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σ. 28-31 (Ιουστίνου φιλοσόφου και μάρτυρος, *Πρώτη Απολογία υπέρ των Χριστιανών προς Αντωνίνον τον Ευσεβή*. Στη ΒΕΠΕΣ 3, 198)

(ψηφιοποιημένο από το ΙΕΠ, [http://e-](http://e-library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982)

[library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982](http://e-library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982)).

.....

- Εναλλακτικά:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) – Συνδέοντας, Επεκτείνοντας, Προκαλώντας»

1. Πληροφορίες για τη Δούρα-Ευρωπό:

α. «Στη Μεσοποταμία, στη δυτική όχθη του Ευφράτη ποταμού, στη Δούρα Ευρωπό, οι ανασκαφές έφεραν στο φως τη σημαντικότερη κατ' οίκον εκκλησία (εικ. 1) .

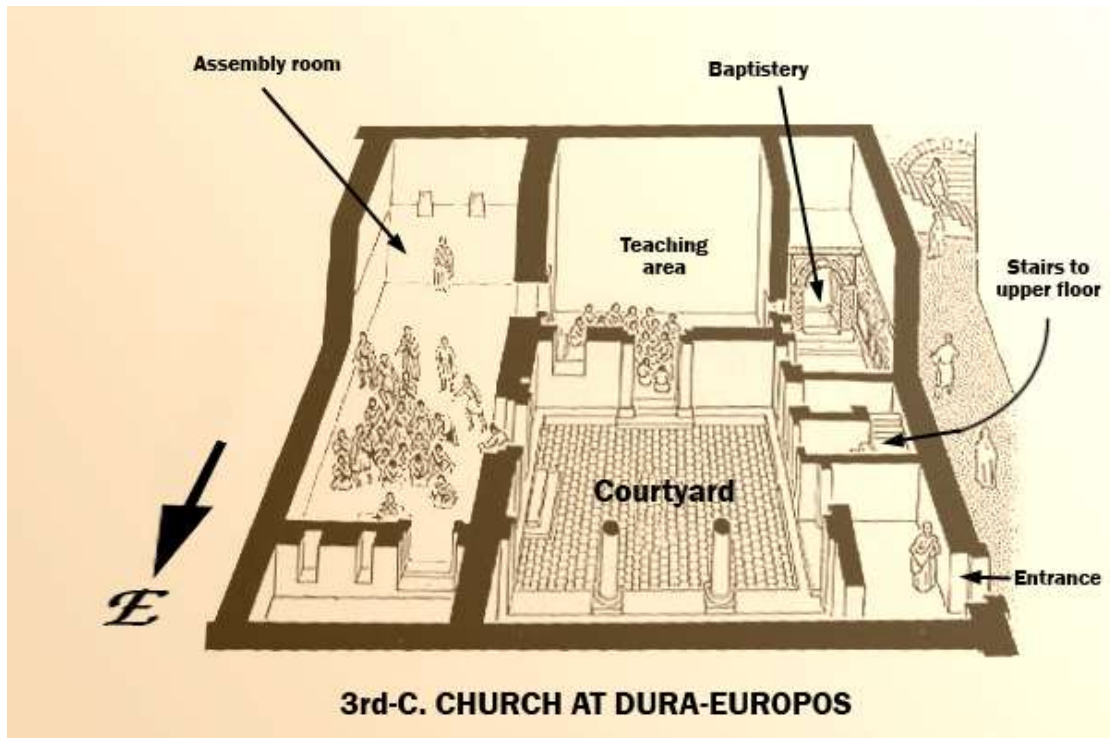
Πρόκειται για μια ελληνιστικού τύπου οικία, που διέθετε αρκετά δωμάτια διατεταγμένα γύρω από μία αυλή. Για τις ανάγκες της λατρείας δύο συνεχόμενα δωμάτια της νότιας πλευράς ενώθηκαν και αποτέλεσαν ένα ενιαίο χώρο (13X15μ.). Στην ανατολική πλευρά της αίθουσας βρέθηκε μία εξέδρα, όπου πιθανόν θα βρισκόταν ο θρόνος του επισκόπου, ίσως φορητός και ξύλινος. Η μετατροπή αυτή τοποθετείται πιθανότατα, σύμφωνα με ένα χάραγμα στο κονίαμα γύρω στο 231/232.

Δέκα χρόνια περίπου μετά, στη βορειοδυτική γωνία του σπιτιού, ένα δωμάτιο μετατράπηκε σε βαπτιστήριο. Απέκτησε ορθογώνια κτιστή κολυμβήθρα με

κιβώριο πάνω απ' αυτή. Το βαπτιστήριο διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες, που περιελάμβαναν θέματα σχετικά με το Βάπτισμα και τη διδασκαλία της Εκκλησίας γι' αυτό».

Στουφή, Ι. Η ναοδομία: Ιστορική και θεολογική θεώρηση, (εισήγηση στο ΙΔ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων), σ. 1: http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/liturgical/id_naodomia_2012.pdf.

β. Αναπαράσταση (από: http://www.deeperstudy.com/link/dura_church.html) που δείχνει πώς λειτουργούσε η κοινότητα:

γ. Ιωσήφ, Δ. (2004). Δούρα-Ευρωπός. Η πρωιμότερη χριστιανική Εκκλησία. Στο περιοδ. Αρχαιολογία & Τέχνες, τ. 92, σ. 99-103: <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/92-12.pdf> (με χάρτη και σχεδιαγράμματα).

δ. Από το Πανεπιστήμιο του Yale: <http://media.artgallery.yale.edu/duraeuropos/dura.html>

ε. Από το Πανεπιστήμιο του Leicester: <https://www.le.ac.uk/ar/stj/dura.htm>

στ. https://en.wikipedia.org/wiki/Dura-Europos_church (στην αγγλική γλώσσα, με φωτογραφίες των τοιχογραφιών, ίσως των αρχαιότερων που έχουν βρεθεί ως σήμερα).

Αναπλαισιώνοντας:

«Ομαδοσυνεργασία - Χάρτης εννοιών»

1. Το 9^ο άρθρο του «Συμβόλου της Πίστεως» («Πιστεύω»):

Πιστεύω... 9. Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.	Πιστεύω... στην Ἐκκλησία που εἶναι μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολική.
--	---

Από το σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών Γ΄ Γυμνασίου ΔΕ 14:

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/510/3330,13428/>

2. Σχετικές αναφορές στην Καινή Διαθήκη:

- «**μίαν**»: όπως ο ιδρυτής της Χριστός, που είναι ένας.

Κολ 1,18: «Αυτός [ο Υιός του Θεού] η κεφαλή του σώματος που είναι η εκκλησία,...».

Ιω 10,16: «...Θα γνωρίσουν τη φωνή μου και θα γίνουν **ένα ποίμνιο με έναν ποιμένα**».

Ιω 3, 29: «Γαμπρός είναι εκείνος που έχει τη νύφη» (**ένας** γαμπρός – **μία** νύφη).

- «**αγίαν**»:

Εφ 5,25-27: «...όπως ο Χριστός αγάπησε την εκκλησία και πρόσφερε τη ζωή του γι' αυτήν. Ήθελε έτσι να την **εξαγιάσει**, αφού την καθάρισε με το λουτρό του βαπτίσματος και με το λόγο, ώστε η εκκλησία να του ανήκει ως νύφη με όλη της τη λαμπρότητα, την καθαρότητα και **αγιότητα**, χωρίς ψεγάδι ή ελάττωμα ή κάτι παρόμοιο».

Α Κορ 1,2: «Προς τους πιστούς της εκκλησίας του Θεού στην Κόρινθο, που ο Ιησούς Χριστός τους ξεχώρισε και τους κάλεσε να γίνουν **άγιοι**,...», και

Β Κορ 1,1: «Προς την εκκλησία του Θεού που είναι στην Κόρινθο, καθώς και προς όλους τους **πιστούς** που βρίσκονται σε ολόκληρη την Αχαΐα... » (τῆ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τῆ οὔση ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς **ἀγίοις** τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῆ Ἀχαΐα.)

- «**καθολικὴν**»:

Εφ 2,17-18: «Ἔτσι, ο Χριστός ήρθε κι έφερε το χαρμόσυνο μήνυμα της ειρήνης σ' εσάς τους **εθνικούς**, που ήσασταν μακριά από το Θεό, και σ' εσάς τους **Ιουδαίους**, που ήσασταν κοντά του. Πραγματικά, δια του Χριστού μπορούμε μ' ένα πνεύμα και οι δύο, **εθνικοί και Ιουδαίοι**, να πλησιάσουμε τον Πατέρα», και Ιω 10,16: «Έχω **κι άλλα πρόβατα**, που δεν ανήκουν σ' αυτή την μάντρα· πρέπει **κι εκείνα να τα οδηγήσω**».

Μκ 16, 15: ««Πορευθείτε σ' **ολόκληρο** τον κόσμο και διακηρύξτε το χαρμόσυνο μήνυμα σ' **όλη** την κτίση».

- «**αποστολικὴν**»:

Εβρ 3,1: «Λοιπόν, αδερφοί μου, ... , κατανοήστε καλά ποιος ήταν ο Ιησούς, ο απεσταλμένος του Θεού και αρχιερέας της πίστεως που ομολογούμε» («κατανοήσατε τὸν **ἀπόστολον** καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν **Ἰησοῦν Χριστόν**»), και

Πραξ 2,42: «Όλοι αυτοί ήταν **αφοσιωμένοι στη διδασκαλία των αποστόλων** και στη μεταξύ τους κοινωνία, στην τέλεση της θείας Ευχαριστίας και στις προσευχές».

Εφ 2,20: «Προστεθήκατε κι εσείς στο οικοδόμημα που έχει θεμέλιο τους **αποστόλους** και τους προφήτες, κι ακρογωνιαίο λίθο αυτόν τον ίδιο το Χριστό».

Αποκ 21, 14: «...Και το τείχος της πολιτείας [Νέα Ιερουσαλήμ] είχε δώδεκα θεμέλια και πάνω τους δώδεκα ονόματα, των **δώδεκα αποστόλων** του Αρνίου».

3. Η καθολικότητα της Εκκλησίας (Κύριλλος Ιεροσολύμων)

«Ονομάζεται λοιπόν η Εκκλησία καθολική, γιατί απλώνεται σε όλη την Οικουμένη, από τη μια ως την άλλη άκρη τα γης· λέγεται τα καθολική, γιατί διδάσκει και ορθόδοξα και ασταμάτητα όλα τα δόγματα πού πρέπει να γνωρίσουν οι άνθρωποι, για τα ορατά και τα αόρατα πράγματα, για τα επουράνια και τα επίγεια τα (λέγεται καθολική), επειδή επιδιώκει να οδηγήσει στην ευσέβεια ολόκληρο το γένος των ανθρώπων, δηλαδή και τα άρχοντες και τα αρχόμενους, και τα μορφωμένους και τα απλοϊκούς· τα (λέγεται καθολική), γιατί γιατρεύει πέρα για πέρα και θεραπεύει όλα τα είδη των αμαρτιών που γίνονται με την ψυχή και το σώμα, καθώς τα και γιατί μέσα σ' αυτή αποκτάει κανείς κάθε είδος τα λεγόμενης αρετής, που φαίνεται και στα έργα και στα λόγια και στα διάφορα πνευματικά χαρίσματα. Εκκλησία ακόμη ονομάζεται σύμφωνα με την κύρια σημασία τα λέξεως «εκκλησία», γιατί καλεί όλους και τα μαζεύει».

Περικοπή από τη 18^η Κατήχηση του **Κυρίλλου Ιεροσολύμων**, στο έργο Ε.Π., τ. 33, στ. 1044. Στο Θεοδώρου, Ευ. (1982). *Ανθολόγιο Πατερικών Κειμένων*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σ. 84-87
(ψηφιοποιημένο από το ΙΕΠ, <http://e-library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%B%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982>)

4. Η αγιαστική και ανακαινιστική δύναμη της Εκκλησίας

«Γιατί, ποιο λιμάνι μπορεί να συγκριθεί με την Εκκλησία; Ποιος παράδεισος μοιάζει προς τη δική σας σύναξη; Εδώ δεν υπάρχει η φίδι πού σχεδιάζει το κακό, αλλά ό Χριστός πού οδηγεί στη μυστηριακή ζωή· δεν υπάρχει η Εύα που σε ρίχνει κάτω με τρικλοποδιά, αλλά η Εκκλησία που ανορθώνει· δεν υπάρχουν εδώ φύλλα δέντρων, αλλά ο καρπός του αγίου Πνεύματος, δεν υπάρχει εδώ φράχτης με αγκάθια, αλλά αμπέλι θαλερό. Αν βρω ένα αγκάθι, το μετατρέπω σε ελιά· γιατί όσα υπάρχουν εδώ δεν εμποδίζονται από τις φυσικές δυσκολίες αλλά έχουν τιμηθεί με την ελευθερία της θελήσεως· αν βρω ένα λύκο, τον μεταβάλλω σε πρόβατο, χωρίς να του αλλάξω τη φύση, αλλά μετατρέποντας τη θέληση. Γι' αυτό δε θα έκανε κανείς λάθος, αν έλεγε ότι ή Εκκλησία έχει μεγαλύτερη αξία από την κιβωτό. Γιατί η κιβωτός έπαιρνε τα ζώα και τα διατηρούσε, ενώ ή Εκκλησία παίρνει τα ζώα και τα μεταβάλλει. Ας χρησιμοποιήσω παραδείγματα. Εκεί, στην κιβωτό, μπήκε γεράκι και βγήκε γεράκι· μπαίνει λύκος και βγαίνει λύκος. Εδώ (στην Εκκλησία) μπήκε κάποιος γεράκι και βγαίνει περιστέρι· μπαίνει λύκος και βγαίνει πρόβατο· μπαίνει φίδι και βγαίνει αρνί, επειδή δεν αλλάζει η φύση, αλλά διώχνεται η κακία».

Ιωάννης Χρυσόστομος. *Η Όμιλία περί μετανοίας*. Στο Ε.Π., τ. 49, 335-337.
Από Θεοδώρου, Ευ. (1982). *Ανθολόγιο Πατερικών Κειμένων*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σ. 82-85.

5. «...Ως αφετηρία ας πάρουμε ένα βασικό εκκλησιαστικό δεδομένο, ... : τον προσδιορισμό της Εκκλησίας ως «αποστολικής» στο Σύμβολο της Πίστεως: «Πιστεύω ...εις μίαν αγίαν καθολικήν και αποστολικήν εκκλησίαν».

Η ερμηνεία που συνήθως δίνεται, είναι ότι η Εκκλησία είναι αποστολική, διότι οικοδομείται έχοντας θεμέλιο τους δώδεκα αποστόλους. Διδασκαλία της, δηλαδή, είναι η διδασκαλία που αυτοί παρέλαβαν από τον Χριστό, κήρυγμά της είναι το κήρυγμά τους και ποιμένες της οι διάδοχοί τους. Συνήθως εδώ ... τίθεται τελεία. Υπάρχει όμως κίνδυνος να παραθεωρηθεί το εξής απλούστατο: Η βάση όλων αυτών δεν πρωτογενώς οι απόστολοι, αλλά η αποστολικότητα, η οποία είναι κάτι συμφυές με καθαυτή την πρωτοβουλία και το έργο του Θεού στην ιστορία. Ο Θεός απέστειλε τον Χριστό στον κόσμο, ο δε Χριστός με τη σειρά του, ως ο κατ' εξοχήν σταλμένος –ήτοι ο κατ' εξοχήν απόστολος – αποστέλλει στον κόσμο τους μαθητές του. Στον μεν Πατέρα του ανέφερε: «όπως εσύ έστειλες εμένα στον κόσμο, έτσι κι εγώ έστειλα αυτούς στον κόσμο» (Ιω 17, 18), στους δε μαθητές του ανακοίνωσε: «όπως ο Πατέρας έστειλε εμένα, έτσι στέλνω κι εγώ εσάς» (Ιω 20,21). Και όλα αυτά, με την πνοή του Πνεύματος, που φέρνει σε κοινωνία τις δύο διαφορετικότητες, το θείο και το ανθρώπινο, και εγκαινιάζει μέσα στην ιστορία το αληθινά καινούργιο. ...

...Κατά συνέπεια, η Εκκλησία είναι αποστολική, εάν και εφ' όσον είναι αποστελλόμενη από τον Θεό και αποστέλλουσα αποστόλους της «σ' όλη την κτίση» (Μκ 16, 15). Και στο ζήτημα αυτό εκδηλώνεται αδιάκοπα η δράση των προσώπων της αγίας Τριάδας. Οι μαθητές, που τους εξαπέστειλε ο απεσταλμένος του Πατρός, στέλνονται ταυτόχρονα από το Πνεύμα, που πνει όπου αυτό θέλει· σε αυτούς που αποστέλλονται, μα και σε αυτούς που συναντούν οι αποστελλόμενοι.

Η προς τον κόσμο αποστολή της Εκκλησίας, λοιπόν, δεν είναι κάτι πέρα από τον εαυτό της, αλλά όρος συγκρότησης του εαυτού της».

Παπαθανασίου, Θ. (2009). *Η Εκκλησία γίνεται όταν ανοίγεται*, Αθήνα: Εν πλω, σ. 28-30.

- Εναλλακτικά:

«Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) – Ερμηνεία και αιτιολόγηση»

1. Το 9^ο άρθρο του «Συμβόλου της Πίστεως» («Πιστεύω»):

Πιστεύω...	Πιστεύω...
9. Είς μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Έκκλησίαν.	στην Εκκλησία που είναι μία, αγία, καθολική και αποστολική.

Από το σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών Γ' Γυμνασίου ΔΕ 14:

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C117/510/3330,13428/>

2. Εικόνες της Πεντηκοστής (ή της Εκκλησίας)

Συλλογή εικόνων: Πεντηκοστή:

<http://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/4637>

Ψηφιδωτό από το Καθολικό της Ι. Μ. Οσίου Λουκά Βοιωτίας (του 11ου αι.):

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hosios_Loukas_Katholikon_\(sa_nctuary_vault\)_-_Pentecost_02.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hosios_Loukas_Katholikon_(sa_nctuary_vault)_-_Pentecost_02.jpg)

- Συλλογή εικόνων: Πεντηκοστή (μεικτή τέχνη):
<http://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/1072>

Αξιολογώντας:

- Εναλλακτικά:
«Σύγκριση κειμένων»

1. Οι εκδηλώσεις της αγάπης των χριστιανών της Αλεξάνδρειας σε περίοδο επιδημίας πανώλης (γύρω στα 250μ.Χ.)

«Τώρα πραγματικά όλα θρηγούν και όλοι πενθούν, και ολόγυρα στην πόλη ακούγονται γοερά κλάματα εξαιτίας του πλήθους εκείνων που έχουν πεθάνει και πεθαίνουν κάθε μέρα. Γιατί όπως έχει γραφτεί για τα πρωτότοκα των Αιγυπτίων, έτσι και τώρα «έγινε κραυγή μεγάλη· αφού δεν υπάρχει σπίτι, μέσα στο οποίο να μην υπάρχει κάποιος πεθαμένος...»

Οι περισσότεροι λοιπόν από τους αδελφούς μας από πολύ μεγάλη και αδερφική αγάπη, αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλο και χωρίς να υπολογίζουν τις συνέπειες για τον εαυτό τους, έκαναν επισκέψεις στους άρρωστους, τους προσέφεραν τις υπηρεσίες τους, τους περιποιούνταν «εν Χριστώ» και πέθαιναν πολύ ευχαρίστως μαζί τους, αφού προηγουμένως πάθαιναν μόλυνση από την επαφή τους με τους άλλους, κολλούσαν την αρρώστια από τους πλησίον και, με τη θέλησή τους, δοκίμαζαν τους πόνους. Και πολλοί, αφού περιποιήθηκαν τους άλλους στην αρρώστια τους και τούς έδωσαν δύναμη, οι ίδιοι πέθαιναν, μεταφέροντας κατά κάποιο τρόπο το θάνατο εκείνων στους εαυτούς τους. Οι άριστοι λοιπόν από τους αδελφούς μας και μερικοί πρεσβύτεροι και διάκονοι και λαϊκοί με αυτό τον τρόπο έφυγαν από τη ζωή, επαινούμενοι πολύ, έτσι ώστε και αυτό το είδος του θανάτου, που ήταν αποτέλεσμα μεγάλης ευσέβειας και δυνατής πίστεως, να μη φαίνεται καθόλου ότι είναι κατώτερο από το μαρτύριο. Και αφού με απλωμένα χέρια

σήκωναν τα σώματα των άγιων στην αγκαλιά τους, και τους έκλειναν τα μάτια και τα στόματα και τούς μετέφεραν πάνω στους ώμους, και τούς σαβάνωνναν και τους έλουζαν και τους στόλιζαν με τη νεκρική στολή, μετά από λίγο χρόνο, το ίδιο γινόταν και σ' αυτούς, γιατί, πάντοτε εκείνοι που απέμεναν στη ζωή, ακολουθούσαν στο θάνατο αυτούς που πέθαναν προηγουμένως. Οι ειδωλόατρες όμως έκαναν τελείως τα αντίθετα: έδιωχναν ακόμη και εκείνους που μόλις άρχιζαν να αρρωσταίνουν, και απέφευγαν τους αγαπημένους τους και τους πετούσαν στους δρόμους μισοπεθαμένους, και τους νεκρούς τους έριχναν άταφους στα σκουπίδια, στην προσπάθεια τους να μην τους πλησιάσει ο θάνατος, πράγμα που δεν ήταν εύκολο να αποφύγουν, παρ' όλο ότι μηχανεύονταν πολλά».

Διονυσίου Αλεξανδρείας, *Εορταστική επιστολή προς τους αδελφούς της Αλεξανδρείας*.

Στο ΒΕΠΕΣ 17, 217-218 (απόσπασμα):

Από Θεοδώρου, Ευ. (1982). *Ανθολόγιο Πατερικών Κειμένων*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σ. 30-33.

(ψηφιοποιημένο από το ΙΕΠ, [http://e-](http://e-library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982)

[library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982](http://e-library.iep.edu.gr/iep/collection/browse/index.html?q=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF+%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD+%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD+1982))

2. Το φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας το 2015

Συνολικά 126.041.801,73 ευρώ διέθεσε το 2015 η Εκκλησία για το φιλανθρωπικό της έργο. Από αυτό επωφελήθηκαν συνολικά 1.267.147 άτομα.

Ειδικότερα, με βάση τον απολογισμό για τη φιλανθρωπική δράση το 2015, το μεγαλύτερο ποσό από τα 126.041.801,73 ευρώ διατέθηκε σε συσσίτια. Σε όλη τη χώρα η Εκκλησία διοργανώνει 327 συσσίτια, στα οποία προσέτρεξαν 513.729 συμπολίτες μας. Αντίστοιχα 150.435 συνάνθρωποί μας απευθύνθηκαν στα 1.946 ενοριακά φιλόπτωχα ταμεία και 115.991 στο Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο. Για τη στήριξή τους δόθηκαν 14.135.074,16 ευρώ και 10.713.145,76 ευρώ αντίστοιχα. Συνολικά, το φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας επιτελείται από 73 γηροκομεία, 21 οικοτροφεία, 78 φροντιστήρια, 142 κοινωνικά παντοπωλεία κ.ά.

Δημοσίευση από την εφημερίδα «Η Καθημερινή» (13.05.2016),

<http://www.kathimerini.gr/859575/article/epikairothta/ellada/to-filan8rwpiko-ergo-ths-ekklhsias-to-2015>

ή

Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, «Το φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας της Ελλάδος σήμερα» (φυλλάδιο *Προς τον λαό*, Ιούνιος 2016):

<http://www.apostoliki-diakonia.gr/pdf/ProsToLao2016.pdf>, στο περιοδικό

«Εκκλησία», τ. 5 (Μάιος 2016), σ. 491

(<http://www.ecclesia.gr/greek/press/ekklisia/index.asp>) και στην ιστοσελίδα της

Συνοδικής Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας και Ευποιΐας (<http://sekpe.org/>).

ή

- Ιστοσελίδα της Εκκλησίας της Ελλάδος, «Κοινωνικό έργο»:

<http://www.ecclesia.gr/greek/koinonia/koinonia.asp>

